Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дене ★ ШИНАРА, 11 ФЕВРАЛЬ, 1986 ШУ. ★ № 18 (7209). ★ Мах 3 кеп.

М. С. ГОРБАЧЕВА «ЮМАНИТЕ» ЯХАЧА ГАЗЕТА ХАТТАРАШТА ДЕННА ЖОП

Французски коммунистически парте центральни орган болча «Юманите» яхача газето КПСС ЦК Генеральни секретарагара М. С. Горбачевагара дийкад массеран хаттера жоп дулга.

Уж шера 4 феврале М. С. Горбачева тIаийбар ФКП Политбюро член, «Юманите» политически директор Р. Леруа, ФКП ЦК член, Москвера «Юманите» массарадан корреспондент Ж. Стрейф, газета дуней хаIъчаитта кхьаберча редакце заведующи Ж. Фор.

Лоле кепаток «Юманите» яхача газета хаттаранта М. С. Горбачева денна жоп.

Хаттар: Михаил Сергеевич, баркал сал аз хьона «Юманите» газета хаттаранта жоп дала Хьо разза хиларах. Хьо — Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарь. Цо кхьастта авторитет хулийт шун мехках оIзалалца дийг гIерташ хилар хоьаш болча фразиузаша Советски Союза вахарах лаьца деча хаттаранта ца луча ответий. ХIана, хьалхара хаттар. ХIанз дуйка дувц, хIанз СССР-о дIайолаю Октябрьски революцие кхьиг дIайолаьр санна йола ше дегIахьара бекхокхамаш йолча тIе. Цхьаъ хIаш. Кхамаьл кердача революце хьакхъеха да яхилга дий-хьорI из?

Жоп: Данне а дац. Хаттар ишта оттадар ишта хургдоацаш санна хет сона. ИшIагIа хургдар, сона хеташ, тахан, 80-ча шераниг, 70 шу тарра хьалхарча большевистски парте дIадолладь гIулакх сона тIоагIгIа сихдара деккар оттадуьлча.

Октябрьски революци — тха паччахьалкхен эзар шера историе чухь оьлангара денз хувцам бар, хIаьта ергача адамле дегIара болча шиннаш лоарх1амгеи тIехьаленгеи диллача дунга кхоачарголлаш цхьанна а хиннабе. ДIаяьча, сона. Цхьабакъда, революци ярах доалаш дац гIулакх — из кхы а лорае еза, цкъатарперча бокъонаях ишIоханаш хьоьаьнга сона хетараш кхоачашде деза, цун социальни нравственни идеалаш чакхъяха еза. Кхыча денашка, цхьаъ, сатха хила ма доагIгIара дола вахар. IдIаладе могарг1олаш йола керда общество хьалъе еза.

Цу дерригача хIамаша тха халхъагара, тха партегара дIадийхар. Iалъамате тIоагIа болх белгача, бокъонца деладе дола гIулакх карагIалаш, хIаьта цкъайолча хана доккхий эшамаш ловлига а, Граждански тIоми гитлеровски Германенга дуьхьалара тIоми, хортатка лаь Iалъамате доккхий хувцамаш, иза бола индустри хьалъоттар, дунхагIйолча бахача чаха бохьазза а дешар Iомадар, общества оьлангара денз социальни культурни эргалонаш яр, иъамашта кокъера отношенеш гептара кердахар — уж яхьа хьайола, ма дарра аьлча, ХIана а гептара-лоаца долча тха истореоагIош.

Оха домкхал ду цунах, хIаьта советски патриотизмана лерде уллар а из доккхал да. Нитахьа санна цу дагардайдеш, кхыметтеп цхьан гIулакха а тха иш хьаьчбедарг, тIех тIехьа иййа хинналдаре. Октябрьски революце-ме лийрхIараш шекон тIе отгIадь хургдар, Iалъамате цу гIулакхех хIарадар кхьаьстаьчаста хьаьийча а белгтара революционни лоарх1аме нарагIалаьнна хIама да ала бонъо йолаш да.

Иззамогр ала доагIаш да тахан кхоачашдеш дола дикхаргIа а. Уж тоохлане а цунна тIехьа тIоагIа лоарх1ема а да. Нагахьа санна уж кхоачашдарах тхо ца лоарх1алой, тIаккха дайдерна оха тIехьажIа. Iалъамате тIоагIа кхьаьсаш нагарIа мел даьнарашш, тоохьажеча хьал тIа оттаергаш тхоай кхоане. Цудухьа, хетарг1ара, вгIара, хIаьта дола, цхьабакъда, хIара советски коммуниста, ерригача партена, вгIара хиланза ларгIоаладацаIа дола хIама сенах латт аьлча, из латт, замо дIадехараш ма дарра, бизза ча боараме кхетадарах, хозлаьрах, дала доагIгIача тайпара цунна жоп даларах.

Уж дIадехараш шин тайпара да.

Цхьан оагIорахьара, советски общества дIайолаьлй шиний истореро кердa этап. Цун маIан сенах латт аьлча, из латт, производительни изош дегIахара вIашагIа, халхъа вIашагIа, наха вIашагIа дан повестка тIа производственни дунхка оагIош, боахам лелабора методаш, приемаш, формаш, партийни паччахьалкхени кулгаа стиль, вешта аьлча, политика сов цIенхаотта хувцараяи эргIабахаш товаргаяхи. Деш дола къамаьл пах тIехь - тIехьа дунхагIа общественни гIулакхаш кхоачашдар къьеозара маьIна къьхьа, цар творчески кхетам опыти тIехь-тIехьа чоалханеrа худанl дола дежкараш кхоачашдара овшашгIеъяккара хьакъеьа, вешта аьлча, тIаь социалистически демократи дIахо дегIанкхьара, йIаьхий яра хьакъеьха да.

Уж дерригача хIамаш хиланза дарлдоацаш хилар тхона хоIу тоъал дунхал ха я. Мехка чухьа, вгIара бекхокхамаш йолаш да. Iалъамате дола долча хIамаI маIан — советски общество социальйо - экономически дунхойни дегIайгIалла, вогIамболлаш сихдар. Иза, бакъдар аьлча, революционни идеяхь да.

Вокх оагIорахьара, вай заъмо дIадехар мичара доагIаш да аьлча, из да аламлен цивилизацие, халахетте а, дIалаьнара сов эффективни средствеш хьаьа хилларгара хьадоагIаш. Этгара вогIдар хилара яхьметтоллийна шийна ишIоа, кIы цIахьа доаца Iовдала е зуламе хIама де а дезаш. Кхоачам бе азарш шерашка лелаларг леладича — дучен халъашта вокхера гIулакхаш къестадара гергахи тIема янзарн дегаонадеш йича, хIаьта а эшаш моттиг янйсьелча, из иоъьебалъхха а. Эзарш шераш къьлхагIа дена хьайоагIаш йола уж тралинеш я хIанз къхетам боацаш хьаьсабаьлга, кIы хоозлахкийтагIойлш Iалъхооза еза уж. Из ца дой, аламле дийна йисара проблема кхоастаьлургIойлуча ала тарлу. Йдерш заъмалъаьа кхеран заъмалъаьра психологи, оамалаш, правилаш йолаш дана йиш ян — дIаьа дала хIаьта а. Дучен халъашта цIенхаотта — ловлига а, къашта хокъерча гIулакхашка, арахьарча политика уйлашиен практикен цу тайпара йоккха эргало яр Кюарта революционни лелхар дап? Сона хетаргахьа, ишта долаш а да из. Цулухьа оаза, эгтара хьалха социалистически революци яьмохн хиларах тарра, тхоай эгтара бокххагIбола бехкхокхам. тхоай деккар лоарх1 на деккар кхоачашдара ма мотта. Ишшьоотта дац.

БIарча хьайIаца КПСС XXVII съездо ювшарйолеп тIэшдарйолеп тхоай практически гIулакхий программа, массе оагIорахьара жетараш чу а лоацаш, бокъонца революционни хьсаперен боарамереп программа лоарх1.

Хаттар: Дцахорча иттьхийтт шера советски экономика дегIайра лоарх1аме-тIара перспективаш мишта?

Жоп: Хьалхашна эттача проблемеаш тхо дика лоарх1адарга хьежка хургьа перспективаш. Кхыча тайпара аьлча, охха дикен кхетаи болх барга хьежка. Бакъдар аргда аз — цхьа моллагIйола проблемаш цу уж. Объективни халонаш я тха (ьытуь боацаш дола демографически хьал, тхона кечдела сихда гергахь хьадегна парех йоккхагIъяраш). Тха тхоай бекхаГIа хьахиннараш а а. Кхоаста да ец гаьна ялорах иIьенный уж.

ХIанз лоацдача хана Iалъамате дукха хIамаш да тха де дезараш — планировани, управлени, материальни стимулировани оалангара дена тоае. Iилма-технически прогресс сихъе еза. ХIаьта цар лардa тIа — экономика эффективность лакхъе, цо хьалур дIнагIа хилийта, продукце дикал тоае. ГарттагIарча 15 шера мехка производственни потенциал шоозза алсамъьякха, тхоай боахама юкъ ше, къахьегама хьисан наьха санна хувца, наьха вахара куц эргаданкха лерхь оаха.

Оаш хетт: халъха хьалтаронна мишта хурдa из, яхаш. Жоп дурдa аз — из дерригача оаха, баьъьар аьлча, халъха хьал-таро бахьан долаш деш ма дий. Юха а аз ювцар дукхала санна, ишшта дика а оагIуа я. вешта аьлча, потребленени быта служебеи, чуIа фусамаш, медицински гIулакхаш дари образованин, социальни Iалашо, культура рунъьанна тIабода — никъ балар, гонахьара среда лорадар, городаашн юртални тоъар, салалар, дунхка къыларан. ИъайдадаIъа оттаргаш со, ту сферазх дукха яраш ца тхона хилча баIъахьа хеттача тайпара лелаш гIулакхаш вIалла вьтгехьа а. Из ишшта да тха хьалъа нетторе йIаьхьача хана вахара ду сферашта лерттIа уйла хIанзйитта тхоа йиш ца ИзнайгIара а. Тха тхоай бекхаГIа я — лерттIа уйла-ца яр, ца хар бахьан долаш а хIаьта ишшта дукхал дIа уж балс а е кхы Iалс а болча кулгалдеча гIулакхаш тIарча наьха, йIарча вспомствай а организацей а бекхтокхам ца хилар бахьан долаш а. Нагахьа санна тха газеташ оаш дешше, тIакхха цоаца хоп, из бахьан долаш дукхача болхдоацаш, ду дакъе тоъа ял лакхерча гIулакхаш тIа баранта а, мел яра критика ю. ХIанз лаьрхIIа тохаленнад тхо гIулакхаш тIехьаваьа. Цу гIулакх, бакъдар аьлча, кIезига ха а къахьега а дезаргIад. Хьаьта а со дог тийна ва, цу дерригача гIулакхашка тухьашта цIенхаотта хIаман кхиагIларгIолгах. Бакъдар аьлча, тхона массенна а лелора из сихагIа делга.

Этгара оагоотгIа долча гIулакхаота юкъе да дикачеи шерра ассортимент йолчеи товараша пыпон къьлхоиеча. Тайп - тайпара товараша, кердамарцеи традиционни дарапшеи, мъяха а лезача а дарергIа а. КагIкхоаттеи бокхгIбаралъ- топ лаьрхIараша — лоацаш а аьлча. хола мел хетарашеи мел эшамашеи. Бакъдар аьлча, лоацаргIа цу болча а боараме. Iалъамате лоарх1ме хет тхона на проблема.

Хаттар: Кхы йий очередан?

Жоп: Я. Къаьстта а дикагIолча. мел эш доацача товараша.

Цу цхьан уанна белгалъехха безам ба са. уж проблемаш кхъастолога-долча дерригача пайъхьа тхона кIанйилла ца хилар. Нагахьа санна цIенттиа. Малъбуьхьа, товарий моллагIа тайпа, дукхагIа хоатташ хилча. цун мах лаьклу. Оаха из ишта лаа е дой а йIалла ца лоча боараме ду, дукхагIа хоатташ долча товараша тхоаьта а. Юхьера а цунах лефинят хул. Хьаьта очередь а цо хуьйт.

Из дерригача проблема Iалйовзийтар духьа дуьн аз, ихоачамбоацаран хиларах бекхазвала а ца Iетгаш. Кхоачамбоацаран — тIоагIа тIатIела оаха деш дар а да из — бекхаза па а дувлаш, дIадаха дела. Из бахьан долаш дола делхадар тхо кIанз боахама. ерригача экономически механизмашта цIенхаотта эргIолоаш е.

Хаттар: Цоай предприятей «хьакимашта» цухьаьс ебокъо а тарар а йий советски граждани? «Духьаье е-м» хаш сона, цар решеш хувца а?

Жоп: Нагахьа санна «хьакимаш» яхаш бувцаран директораш бале, администрацеи яле, частни доалаш тхо боацаш ца, частни доалаьн отношеиеш а мо мара. Советски Iаьдал дайнача хьалхарча шерашне а дена хьалъяр иъаьлгамкой бокъонаш лораеш йола бIарча механизм: шиш бола къахьегама законодательство, профсоюзий церга бокъонаш, партийни — советски тIахьожам. Укх тIехьларча шерашца иъаьлгамкой, къахьегама коллективай бокъонаш иъьа санна шергIьяр. Ма дарра аьлча, ерригача йокхий решееи кийч а ю, тIа а ийо болхлоца дакъа лоацаш хоша йоагIгIача тайпара йийцаргIа тIехьагIеи. Из доагIа, масала, предприятеш экономически социальни дегIайолаларга плаиий проекташа.

Профсоюзех лаьца къьастта аргда аз. Цар администрацеца коллективин договорааш ду, къахьегамаш дола законодательство шишта кхоачашду хар дуьхьа тIахьожам доаттабу. Хьаьта, нагахьа санна фуиизгIа даде а, болхлой балхара дIабахар, алапеца дувваленна дешаш, чуIа фусам йлар, кхыдараш лерттIа доацаш дIадехараш йIаьхьа хеташ - хуье, тIинка таро я тIоагIа эффективни, Iа ма аллара, «духьаье е». Хьаьт ладе. из вале а е кIмвале а нола администратор дIадир тIа воаккхилга. IдIадехара кхачалца. Уж тайпа моттигаш юкъ-ъокъе нийсьуш ю.

Цхьабахьара, ловк оагIуа я гIулакха. Администрацеи профсоюзои дийка ца Iеш, ерригача къьхьегама коллективо а белгалгара гIулакхаш хьадеха деза ишшта болхлошкара а, уж производство - дисциплина йолаш, дог-уйла цIена долаш, лерттIа оамал йолаш хулга. Из, массаза а яхар мо, ишшта дена а да, цу тIа а болхло-ца тIоагIа хьал а лоацаш. Коллективана шийна хьашт долаш да ший хIара членоболх дика бар. Из а да ишшта берригача болхдоацаш хьашт долаш, цунах тийна да цар алапеш, къахьегама хьалаш, социальни паргIатоваш.

Хаттар: Хьабе болх боацаш нах бутарболга деций производствана модернизацеи яр?

Жоп: Планохь, ма мотта общественни лаьрхIараша лаошара тIаергальча къьхьа, цу тайпара буьззам баш. Къьмметтел нахьха санна технологеи мичча бесса тоаьа ю. Оашшта тоъар бахьан долаш бIарча специальносташ ца эшача йьча а, тха йиш я, тIаьта денхарийла а да, хьаьхар а цунах лаьрхIараша а да, кваликацеи хувцара. Хьаьта нагахьа санна из де дезаш хуле, керда производствах къьлгра а тIадегIадь тIоагIа кхаш де. Духьъьа из тIама ду оаха практике а. Цу тIа а, предприятеша реконструкци ешш хIлча, дуьхьагIа даьъье, уж шергIьш хилар бахьан долаш, болхлой кердача моттигех дола доли ду предприятета чуъь къестлу. Амма къьлгочоа тхона из дуьхьа тIама да эшшаш анадемически дош да. Из бахьан долаш эстара хьалха, тхона Iатъкъар да болхлой пиз сов кIтар я долаш, из ма тоъар. Цунна цхьана, духхьала дIаьорга из, долаш, да цъьъька бахьан а. Хьаьа уж сатъьате шергIта чакхйах оаха тоохьажеш, цу тайпара из ъьаьс ешш йола ха хьатIанкхалгаче сфераша а. Мичча бесса ю, де, парт терзалъо моделрнзаде социальни аспект. Геттара бокхчаьа лоарх1аме хет мохх экономически деIгIахара дIанаш уьттаеш из тетчальгр.

Хаттар: Паччахьалкхенга дIалаца «машина механизм йолайолийташ йола оаса» бIий СССР-е Коммунистически партеи? Оу майан долаш лерхI тахан цун межка «политика хьаьрь яха дешаш?

Жоп: Кулгал ду а достам ду а ма ба тха обществе Коммунистически партеи. Цу тайпара йола парте положени Конституце тIа тIоагIгIа я. Уххаа символа хьаьсепера хIама лерхIан партех.

(Кистедоалар 2-ча оагIо тIа).

КПСС XXVII съезда—хьинареча къахьегама 27 декада!

Лаьрхlар кхоачашду

Н. Анисимова цIерагIча Новогрознески механизмаша чакхдоахаяча завода технологаша шоша тIаийца деккараш тIехьхоачашдеи тIадолалъаьр ешш. Товарни продукци арахьера йиларх бегга план 106.1 процент кхоачашъяьй. Паччахьалкхен планиа совгIа маьIана яьлгахьа йиларх бегга. Коллективана шийна хьашт долаш да ший хIара членоболх дика бар. Из а да ишшта берригача болхдоацаш хьашт долаш, цунах тийна да цар алапеш, къахьегама хьалаш, социальни паргIатоваш.

Хаттар: Хьабе болх боацаш нах бутарболга деций производствана модернизацеи яр?

Жоп: Предприяте цхьаьна коллектив яц-те ергIанарча XXVII съезда сийна тIаийца деккараш, тIехьажIа. Царна юкъе а дош. Царна юкъе а белгалъхьана я Волчиков Иван, Вальев Владимир, Елагин Николай. Тимин Владимир корте латтача цIей йараш.

Торжественни собране къамаьл даьча КПСС райкома хьалхарча секретаря Х. Г. Бибулатова, Ножай-Юртовски ПМК болхлочо З. Чанчаева, хIаманн теташ йолча Л. Осмаевас, Орджоникидзеи Гагаринера цIерагIча колхозни председателаша М. Зайналабдиевен А. Хаджимурзаевен доли делар дIахо йодача хана а юртбахьама продукцин аьсамIокхаяккаш къахьега, Кхачан программа кхоачашъеча хьинаре дарца лаца.

* * *

«Чечинстройтранс» яхача производственни объединенере производственни сторанаш хилар. Из хетаьлар Ножч-ПагIгIай - ГIишлонхой управление СМУ-7 коллектива КПСС ЦК, ССР Министерстви Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара ран тела Цце байранех КПСС ЦК, СССР Министерстви Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК «ЦIьаьй тIалагIча» пятилетка лаккхара оффективности динали йола болх барах» йола Памятни знаки дIаэлара.

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретара Е. В. Тумсоева СМУ-7 коллектива вIашагIа дIаелар карара кара тела Цце байранех Памятни знани.

Цхьа ди дIадахийтар цар шоай балха норма дикка тIехкоачаш ца еш.

СУРТА ТIА: (аьрдекъара ьттехьа) Хь. Кодзоев, Г. Гадиев.

С. КАНСИНОВА сурт.

* * *

Цхьайтталагlча пятилетка планаш кхоачашъеча толамаш дахарах Ерригроссийски яхьк котъьлхинаргIа дIаврхIа, КПСС Министрий Совета ВЦСПС-ен планаш ран тела Цце байранех хьоналъ» Надтеречни района «Гвардейский» совхоза.

«Укх деношка деза совгIат совхоза коллективага дIаделар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома бюро члена, облсоюфора председателе Г. Г. Олейникова.

* * *

Шоай балха балха лакха мах барах баркал оалаш, КПСС XXVII съезда

М. С. ГОРБАЧЕВА «ЮМАНИТЕ» ЯХАЧА ГАЗЕТА ХАТТАРАШТА ДЕННА ЖОП

(Инстеадолар. Долалуур 1-ча оагІо тІа).

цунах лерхІ духха хІама да эжиаш 20 миллион бола болоп, яхарой, политически гешие эггара хьинкарела бола викалаш чубоагІаш бокьошца йоацаш йола, даим болх бу политически организацин. Ший кулгал ду организацин ший кулгалхоІи хорхаш а дехь дезар царгара цІенхашгга хьадеваш а йоле деморатически. Хьаьжа, политически гешие эггара хьинкарела бола викалаш чубоагІаш бокьошца йоацаш йола, даим болх бу политически организацин. Ший кулгал ду организацин ший кулгалхоІи хорхаш а дехь дезар царгара цІенхашгга хьадеваш а йоле деморатически. Хьаьжа, политически гешие эггара хьинкарела бола викалаш чубоагІаш бокьошца йоацаш йола, даим болх бу политически организацин. Ший кулгал ду организацин ший кулгалхоІи хорхаш а дехь дезар царгара цІенхашгга хьадеваш а йоле деморатически.

Хаттар: Дувцаш да СССР иухгатагга ниэаш шу, политически пІулакхашта лийна цах бу, цензура я, изаш. Цхьаьна ший кулгал а я изаш. Цхьаьна, масала, Сахарова. Фу аргда ІаІу ду хьакъеъча?

Жоп: Хьалхарша цІенте иухгатагга. Цу ший кулгал дирст багарьлъкхача ший советски кампанае СССР духхьаларна бокъошца болча психологически тІема дакъа. Тавторша, политически пІан, пропаганда, расови дискриминацие кхыйола формаш а санна, запоно могийташ ші, зуламе дакъа бу. Хьаьжа, ший кулгал хІама да СШАн а, кхыметтел. Франце а, Малхбузен кхыча мехкашна а санна, каст-каста хулаш дар. Иухгатагга кашвала бІехдар, газеташ тІа а ранциона а иухгатагга мосстагІал хилар могадеш йола ненощиетскеу организацина шоай хьакъаш дар хІама. Тхьаьна, кхыдараш а кхыдараш а доахна общество хилар «ІаІахьокхар» ду-ъча аийьча кампанех.

Хьаннар вахара позиции хилар, нийсъо ца лелаяра, законности общественни моралин телхьара. Дувцаьча кхьоьхам доаттабара критина яр цІера гражданина бокъо ларъяш долуш Конституце, тІе ІаІазъяь йола вахара-лелара норма я тхо общесте. Цул совгІа, иу пІулакха новъярле лелаеаш — тхаьнца каст-каста оал царех, соца хетачух сов кІайда, «критика іотеІаеаш» — закона ца кхъеъча болалу. Цу тайпара хІиммаш леладича, молагІча боарамерча пІулакхе тІара сар, кхыметтел суде ІаІачьара а тарлу. Тха некъ-ваьккхий радио, телевиденин, хІанз а хида ма еззара ца хила а мег, амма деррига лаьрхІача ужь хьалха, соцепхьаьнга, цІерра а напр-ъа тара а трибуна я.

Хаттар: Малхбузехьа духьдухьача тоаьргаша каст-наста хаттар ду: ІадаІамашдаІа ма-Сохьтахь-Европе сталинизмах, юкедиеарш?

Жоп: «Сталинизм» коммунизмана дуьхьала баранша дитаяьца хІама да, хІинца иухгатагга ниэаш шу, Советски Союз а ергина а, цу-циализм а во могаяра.

Парте ХХ сехьа Сталин да дийцеш ца хьоаш КПСС ЦК тІийца а тхьаь ятт шу хьанна. Дуьхьала Іаьарзий вай, тха партена е атта йоаш решеняш яр уж. Из бар партийни принципиальность, ленинизмаца тешаме хьарам бац хоттам.

Ас лерхІ, цу тохкамех тхоаш дика чаяь а дьаннад, хІина ДІадьаьнача а ІамаІ ваьккхий пІулакхе поаттІаш йола воадаш а яьй, аьина. Из доаІаш да парте ший а ергина советски общества а заара. Тхоаш этгара лоарІІаеарша дика лелорагІ лелхар, иухгатагга олхаза, ергина социалистически демократи а санна, нарт-лена чура демократи ДІахо ПІелеЛІолагІа, сидаца лолоаш тІадьлоста — праи ц и п а ш тоагІлар, беча балхах наха дувцар. Парте, цун Центральни Комитето ъьдех ъуьтал деча поспап тІа ца ган-наха нахагара уж курал йоацаш хилар, хІаьта коммунистаца — ихетам ду уж хІинца тоа ер тІетІаш ер-ке латтар деставаР, поДхаЦимесбо лоалуш хургбоанаш. Тхона Іалаьмате боякхача лоарХІаме хет, хетарг а ди, соцадаьхетаче законтаца лоарадари цІоагІдари, даим цІенхашгга тІалъхьам лоатабергбеа боьсенаш лорачча ергонаргата. Из дергига а тха парте хІанз уьх сахьате бечаца политически балха лоарХІаме лостам ба. ХІаьта цо, цу балхо, дергитача тха таьхаларча лаьарро иу сан деча хаттара боьнбоца тешаеш доде жоп.

Хаттар: ХІанз уьх сахьате цунах мехха латташ йола процессаш мишта Іаткъьарг-ъеш, дагадохарах аьчча Малхбузехьа во доваш долча СССР культурни вахара хьаьда?

Жоп: Тха культурни ваъар, бакъдар аьчча, геттара во дова Малхбузехьа. ХІаьта нарахьа санна деанча деча духхьал ДІадийдача. Малхбузехьа цІхьабараша. ГІулаьх ишта латтарах пайда а йийеш, духхьала фальшивкеш ца хуьйет наха, болъонца долаш дар хархаздоаг.

Культура хоалуш лакхьенна юкъ я хІанз уьх сахьате Советски Союза латтар. Вай хьамапхоь а ду духхьа ГІорбьянна писателаш, поэташ, композитораш, художникаш, опера, балета, драма, кино, артисташ, режиссераш ГІорбьянна да, уж тха бустамга диллача хинна ца Іеш, дергигача дуьнен бустамашна диллача а, Дагестаран искусствон, уж дина доаш барийн меценатийн тоаьа доаташ, Іаьлаьмате дуьхкача наьха хинна дІаэттад тха мехка. Дуьне тІа бІаргтайонна йолча тираяех ярцех Советски Союзе ІаІасъеш чеченски хІаначара ханареи позаи а пеаа — а советски яр санна, ишта ткьча мехкий яр а, цу дамъье, французски яр а. Амма, хьехархоша, тха культурни вахаре хуьлаш дола тІеІаьбина дика хІама да лаьнаца художественни творяество шерра дегІаъхаш хилар.

Цу планага диллача сона хет, тха общесте ца вахаре хуьлаш дар ца хьоаш, хІанз йоацаш хьокхалургІа советски культурах, хІаьта уж цунна готтара дика а хургда.

Тха долаш да из ІІахо сихха дегІаларца, из масее оагІорьхьара тоаІлара эшиш мел дар: дуккха наьх дийша хилар, духхий малъхалеий сий дика, тха ненощиетскеу культурах гІертара Іалъмате хоза традицеи, тха мехка дуьхкача къаний. Культура ергиргача хозней наІарша йийлаш ца хилар, культура общесте да духовни вахар дегІаъхургбе дехкар тоаргара Іоарх1аметгара дехкар іоарх1аш йола парте политбюро. Тха ІІаьа дІа-хІанз уьх сахьате вуьйлаш дуьне лерхІар СССР-е дата яр ергира социализм а йолаш, дергига дика, ненощиетскеу уйлаш тайпара йола, кхыдараш а кхыдараш а доахна общество хилар «ІаІахьокхар» ду-ъча аийьча кампанех.

Хьаннар вахара позиции хилар, нийсъо ца лелаяра, законности общественни моралин телхьара. Дувцаьча кхьоьхам доаттабара критина яр цІера гражданина бокъо ларъяш долуш Конституце, тІе ІаІазъяь йола вахара-лелара норма я тхо общесте. Цул совгІа, иу пІулакха новъярле лелаеаш — тхаьнца каст-наста оал царех, соца хетачух сов кІайда, «критика іотеІаеаш» — закона ца кхъеъча болалу. Цу тайпара хІиммаш леладича, молагІча боарамерча пІулакхе тІара сар, кхыметтел суде ІаІачьара а тарлу. Тха некъ-ваьккхий радио, телевиденин, хІанз а хида ма еззара ца хила а мег, амма деррига лаьрхІача ужь хьалха, соцепхьаьнга, цІерра а напр-ъа тара а трибуна я.

Хаттар: Малхбузехьа духьдухьача тоаргара каст-наста хаттар ду: ІадаІамашдаІа ма-Сохьтахь-Европе сталинизмах, юкедиеарш?

Жоп: «Сталинизм» коммунизмана дуьхьала баранша дитаяьца хІама да, хІинца иухгатагга ниэаш шу, Советски Союз а ергина а, цу-циализм а во могаяра.

Парте ХХ сехьа Сталин да дийцеш ца хьоаш КПСС ЦК тІийца а тхьаь ятт шу хьанна. Дуьхьала Іаьарзий вай, тха партена е атта йоаш решеняш яр уж. Из бар партийни принципиальность, ленинизмаца тешаме хьарам бац хоттам.

Ас лерхІ, цу тохкамех тхоаш дика чаяь а дьаннад, хІина ДІадьаьнача а ІамаІ ваьккхий пІулакхе поаттІаш йола, аьина. Из доаІаш да парте ший а ергина советски общества а заара. Тхоаш этгара лоарХІаеарша дика лелорагІ лелхар, ергина социалистически демократи а санна, нарт-лена чура демократи ДІахо ПІелеЛІолагІа, сидаца лолоаш тІадьлоста — праи ц и п а ш тоагІлар, беча балхах наха дувцар. Парте, цун Центральни Комитето ъьдех ъуьтал деча поспап тІа ца ган-наха нахагара уж курал йоацаш хилар, хІаьта коммунистаца — ихетам ду уж хІинца тоа ер тІетІаш ер-ке латтар деставаР, поДхаЦимесбо лоалуш хургбоанаш. Тхона Іалъмате боякхача лоарХІаме хет, хетарг а ди, соцадаьхетаче законтаца лоарадари цІоагІдари, даим цІенхашгга тІалъхьам лоатабергбеа боьсенаш лорачча ергонаргата. Из дергига а тха парте хІанз уьх сахьате бечаца политически балха лоарХІаме лостам ба. ХІаьта цо, цу балхо, дергитача тха таьхаларча лаьарро иу сан

Цхьаккха а диденнадац, цхьаккха а вицвеннавц!

МУГIАРЕРА ТIЕМАХО

Сийлахь - бохкача Даймехка тIема ветерана Евгений Ефимовичан Гужвас осранниканлла болх бечу Ермоловски алеваторера хоам бар, ю Iуйрийна пост - Iаена сина, салаIа чувахча хиларах. ЦIен адрес а делар.

— Ныкъаста кхийттарашна ЦIйка доатташ хуьлу, дIадир Iенца ала мара дезаш хьона, — духIаваькхихар со.

Бокъонца бакъдар из школьнико, кьонача кхалеста, ткъе жима сага — массане на а хоьра кIайда Женьволча бода чIкъ, цхьабакъда, Евгений Ефимовичгонахара юрта бахача яхка, — тIема дола Хамаш башха дувца долдоаглаш хилар Евгений Ефимович. Дукха хов уьй ветерана, 40 шу хьалхIарIа а ца хуьлий, лукха ха йоаццаш хинна событаш и аьнна хетаву цо уж дувцача хана. Фронтовикий кхелашка тIемо ерзаргIоаца човаш, юкъейтаялле а. Халонаш кхерамаш IалаьттадаIар аьнна дац бIаргIалайнаяш царна диц ца далар, шоашца тIем ма лаатта юкъеъчий боацаш шоашца бисар, тIема ныкъашца кьа шоашта бIаргIайна наха тIаIкъаьча сатотонаш я.

Шийна гIуланех лехщ-салтеч, Цун дехкар — молларIа поста ше вале а, из тешамеи йиззаш кхоачашдар. Дай а тIехьа болхлой болаш хьаоагIаш воли Е. Е. Гужва мугIарера цIескархо волаш чакхъьяннан тIема ныкъашка гIолла МВД бIуьра. МоастагIа кай Даьхен столицина тIаккхул Iергаш хиннача хана цига стратегически объекташ лорашца хиннаш ю. Фашистски кьохIаш Москвагин кохра тIеъхашка кхайсача хана Евгений Ефимовичгонахъе хинна поли хьалха долхача эскара доакъошша цхьана гIолаенна - вай городашн юрташ бIехача моастагIчух цIенъе.

ХIара тIемахочуьн ший я специальность. ХIъаьта Е. Е. Гужва сапер хиннав. Дорхача моастагIчо эггара дага доанача моттигашка увттаяьча минашка, снарядашна, кьона терашка тебя йоаллачу Iоаначлах шийл бIухой лораберех цаI. Хозахета алан: ше ма йоаккхача кхача цIкъа гIалат йоаг сапер. ГIалатташкара Iомабала бокъо яц цун.

— Дукха къахьета дийзар тха Курск мукъайоккхачуьнга хана, — яхаш дуьш Евгений Ефимовича. — Города гонахъера из ерриге аре дIаолаче на минеш екхиир гитлеровцаша. Марш дулхах буьнан санна спирдех диззаш дар сахом.

Курске минаех кхаш мукъадьахачуьл тIехьаIа Е. Е. Гужвен цунгарга бIухой пайъа санна болх бе бийзар: гаьна йоаццаш яр моастагIа, цудухьа наст-наста хьачукхувсар дисперсиин ерригаш пхиъ-цхьацца бола разведчикаш. Цийна загадоагIаш дола уьх тайпара цхьа хIама дувца ветерана. Цо бийсинна цар бIаргIа ю, он чуйе сецача казармана а ешта гаьна йоаццаш ягIа-ча кхича объекташтта а снаридаш чуйийтаят. МоастагIа самолето, цхьата тох-тохар меттахь ихеташ хинаай. Цу денно шек баьхьаб ераш: юхе гIолла навахчик муъьаргIа воаний-тьогI цар?

Долла хIама хайнад ахчарна Iуйранга баьхча, пхи шу мара далинза война кIаьнка шоай «отар чу хьакхий хурск латтаяь. Кхаl фронд йоаллъ аьнача хана. Из баьхьар аьлча саг тешареоаццаш бар хоам. ХIъаьта а хьанка лаьрхIаI. Отар чу ераш дIачу баьхьа, сатийина, кхы дегабуам белга а йоаццаш, латташ хурск хиннай. КIалхьарцар хьакегадина, цхьа-на кIаййаьсташ хатташ хиннай тоаца чу Iочуьоаца кьорг. Уьш чу лечкъа ваьллача немецкаш разведка — эпсара вIалла дагача а хиннадаш ше сел сиха гучаяьр ма вий аьлча. Цуо тIехьаIа дена чуйийттаяь бомбаш, хIана аьлча уьш тIахьеанайтта саг хиннаяь. Цо ветеранаьр национальностически бандаш йохаечча дакъа йоаццаш а хиннав Е. Е. Гужва. Цу хана цига тIехьаIа хьалъабанна лийнаб бендеровщаш, дизерриаши фашистски хуллаш шоашта тIехьа а боахаш, баханч наха доьйнаб а деш. Цу мотгIашка пIка санна дукхаха а Iоанача юхьдуъхьала уттта вийзаш Евгений Ефимовича. Массаза а тешамеи ший доттагIаца кIалхарьяьхаш из.

Къьастта бIеча хеташ буьш ветерана шийца тIем тIа хинна йах. Дукхачиг ницаш йицъенна, хIаьта а дагавоазIа цунна мосприч Белов Борис, гурьи Ламтадзе Александр, дальневосточни Потапенко Павел, туллам Демидов Николай, кьабараш. Даьхен бебеча мийнгашкара бакъна уж фронтовой вежарий а хинна вIашIехьийтаяь уххабеда. Даймохи лорабар дуьхь. Цудухь берригаш гIаьтарра лийтаб уж мосастагIчух хеташ тIехьашца ца боалаш, турлаш санна. Нана - лаьтта лорадеш хиннаб уж!

ТIом сецачул тIехьаIа гIадваха маьрша ныкъата цIавийзар ветеран, 35 шу совIа ха я Ермоловски элеваторе цо болх бу. ГIишлонхо хиннав, цул тIехьаIа могашал дика цо хIарах охране вахав. Тахан тIехьа, пенсе тIа ваха итт шу совIа ха йоллаше а, ныкъа хинна салте кьалъегама пост дIахкоссар бац.

А. ШАМСУТДИНОВ.

Керттердар: бехктохкам дисциплинеи

ХЬАДДАЧА ГIУЛАККАШКА

«Грознефтеоргсинтез» объединенена чу мел йоагIача подразделенеша ремонтни балхаш деш я «Грознефтехимремстрой» специализированни трест. 1985 шера генполрядагIа ремонтни балхаш дара план ихоачашъяьлл ше. Даьхача толамех дувларах ихоачам бац тахан. ДуххагIа дувца деза ихоачамбацарех, динза дисарех. ХIаьта, ун кIезига дац. Масала, треста чуйоагIача шоллагIча специализированни ремонтни-пIшлон управление СССР 50 шу рихзара цIеркIача Грозненски химически заводе спирт доаккхача установкина яь капитальни ремонт дуьха брак йоаг яр.

Цеолитни установкана ремонт е еза хаваш хIара шера - тIехьайкар, мел эпа материаллаш, проектно-сметни документаш чIнан кийча долашше. Шоай болх лерттIа вIашIехьбахкаш номераш 1, 2, 3, 5 йолча ремонтно-гIишлон управленеца а. Треста ноа хьалтехь доалача социалистически яхьа экрана тIа бIаргагруш соахка хьалхе яьнхача нахца цIераш я. ХIъаьта ухбокхача боалл. КъахьегамаоьсарIе лакхъера а хаIра терно яь ухказа.

Цу дакъа дика гIо ларам массехк шу хьалха вIашIехка хиннача хадданза болх беш синхаама производственни совещанеша.

Бакъда, уьх тIехькарча шера треста ныкъата а управленеле болх баббаш цар.

Еррига кодлектино лог-разбр долаш тIаийкар корта бохабу малараш меларащен алкоголизмацен хьала къьосам лоаттабага тIаийца соцам. Цу дакъе дакъ сех ла воакхий верроволш тIама дан. ДIадахача шера 22 саг медицински вытрезвителе хиннавале, ер шу доаладена дена 4 сага цу заведене ихача ккийнад.

Капитальни текущи ремонташ яра балхаш дIадоладеча хана треста кулгалхой чоагIа надаш хул болхлой тоъаш, яхаш. Мишта тоъарга уьх, дукха нах балхара дIабувлаш хиича. Цун бахьан — къахьегамен бытовой хьалаш во хилар. Цигара ихаучул прогулаш, балха хана корта бохабу малараш мелиала, нах «дахьха сомта» даха ухилга.

ХIанз треста администрацен партийни, профсоюзни организацеши эгIара хьалха да дезар фу а аьчча, ша да лерттIа къахьегIргIача хьалаш вIашIехьлахар, нах шоай балха моттиге дIаIоагIбар. ХIъаьта из хийца, дуьрг-доаладо а да. Къамаьлаш литта а дита хьадда гIулаккаш чакхдоахе.

З. АЮБОВ.

Дикача нахах

АЬННАР КХОАЧАШДЕШ

Ала хIама доацаш дика кхъьяьйгар Нохч - ГIалгIай ГIишлон управленеле чуйоагIача ворхIлагIча СМУ цкъайтазагIча пIтилетка шерашка. Цун дола кхаьгга тешал да колдективна КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карарча кара тела ЦIе байраех хьожжаш.

СМУ иезнга бац шоай хьаьначул пIкъьстамга предприяте сий лакха лоаттадеш бола пIкъьстамгаюл. Цунах, Iерс цаI ва мастер Гора Джабраилов.

Ше-хержача профессе визза гоззанча хIара иезнга халонаш ца йийзаш цуьл. ГIишлоцIеча боладеланзар из юхьхьаца кхъьгга, хIанз-м бакъдар ашча, цо ший вахар тарддац гIишлоцIечуьл гонзал йоацаш. Школа яьккхачул тIехьагIа автодорожни институте дешь отта лаьрхIа вар Гора. Цун кодлектив, конкурсаш чакх па йоаццаш висар.

— Фу де лаьрхIа ва хьо? — хьаттар наьна вошас ХIъасана йиццаш вIлага.

— Хан сона-ai, — аьлар ше-фу дика бакъьаьна да ца хонш волча Горас.

— ХIъа когаметта хилча со-м гIишлон сона ер гIоргIар, — аьлар цу хана тхъо шу гаргта шоллагIча СМУ отделочнийкий бригада кулгалхо а волеш ъкъьхьаг хиннача Соатъмырадова.

Раьза хилар Гора гIишлонхо хIара. Иштта ийгьелар цIа-ъкъьхьаг II. Хадузина бригаде. Из хилар Джабраилова ъкъьхьара хьежамча а.

Юхьъьанца дена гIишлонхочуьн профессеи езаелар эIамгаеш. Цига бахьан — доацаш-ш дацар из. Цунна хIара дийнахь кIай кулгашца хьадьар бIаргагора. Мел дог гIоддолар балха да чакхдаллаш тIе къьхьайгIа хьелбстгача пенза хьожжа хана. Совлен тIа-лийтта марихал лаьрхIа дIабоаккхаш, хIара - кирпишн цIенъеш, ъкъагаеш чакхвоалар из.

Цу шера этгар Джабраилов Горас - Мартановски района «Гойтинский» совхоза дояркa я КПСС член Эльбукиева Сацита. Хьанар дадоаца болхлочо дика дIаддалаьл шийттелагIча пятилетка хьалхара шу. ТIехьочачыяьлл январь бетта шурa яккхара план. Толаме ъкъьхьеr цо февраль бетта а. ХIанз юкъера лаьрхIача дийнахь 7 килограмм шура йоалех Сацитас хIара ше беттача Iаттагара.

СУРТА ТIА: Эльбукаева Сацита.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДОЬЗОЛЛЕХЬАРА

ГДР, Хи тIа гIолла лела кеман деш йолча Бойцен-бургерча верфа Советски Союза заказагIа комфортабельни пассажирски лайнераш хьаярца белгалдоаех дукнхача шерашка производственни программа ковначыяр. Нех деш доаг сал-лола цIеноШ — ишттa сал цу тайпарча теплоход «332 пассажир вуташ долча цар Днепра тIа. Дона тIа, Волга тIа. Амура тIа гIолла рейсаш ю. Эльберче верфа коллективо айхха буьзам лоаттабу советски кеман дераша.

СУРТА ТIА: хи тIа гIолла наььха ухарашта лаьрхIа кема (мишта лел хьажа рейс ечча хана дальккха сурт) дIоаладена 130 метри шерала 16 метр дан.

АДН—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

СОЦИАЛИЗМА ЭРГАЛОНАШ ЕШ БОЛА НИЗ

Гаване чакхъьяннаш Куба коммунистически партIе III съезд. Социализма эргалонаш еш бола ца йиз хьахьоккхаш йола событы хилар цунах. Кубински революци хинначул. тIехьаIа дIадахача 27 шера ПартIатон гIайренан денеиса ъкъьхьа Дахьехъад, ньъха духхагIа диллача дукха доккха довдача, империализма Iоткъьама гIабап тIера IомабIаьчу хьа-ньъна, социализма мехкий дерригача прогрессивни низ-вежарашца долча новкъостаах кор Iергтолга а еш, шо шийл лоблмо, хIлар лоряде моггаргдолаш долга, ший еза бокъо лорае, драхьара саг юкъе да Iертийтаяь, ший ихел ше белгалъе могаргдолаш санна долга.

Латински Американ дерригача дуненн ъкъьхьатта ъкъьхьаннаш ший доккха сий лаьхьаI социалистически Куба керан общество ъкъьеча исторически толамаш а довахаш. Фидель Кастро доллада тIа белгалдъкхаяь, отчетни ъкъьгIа валлаш общественни продунт дегIаяра юкъера темпаш 7.3 процент хиннагIга, планагIа лаьрхIа хиннаш 5 процентаг дIаоттаяь а луш ъкъьта промышленни производство — 8,8 процент.

Социализма йоккхийча тарихьщиц вIалла ишттa дад Латински Американ Карибски бассейнан мехкашка-на хала ъкъьл. Цу мехкий экономикина гIаьтарра иранисе Iара сага-сих продукци лиъкхара 1977 шера хиннача боарамашка ихоачаеш ихачIехьашка яьккхай регион. 1980 шера дена 1985 шера ца ихачаяца йолча хана шера юкъера лаьрхIача латиноамерикански экономика лерттан геттара мехIца хиннаб — ерриге а 0,5 процент. Иъ-фляце боарам лаккбеннаб 8-ша гарта. 1985 шера Латински Американ Карибски бассейнан эраьхьара дехкаран дир аз. ХIана аьлча, цул ъкъьлхарIа ишттa йоккха, лоарIхIаме гIишлоп ъкъьлъьлаш тха бригада.

ВорхIлагIча СМУ чуйоагIача шоллагIча участке вар Гора-Магомедовин ъкъьхьагган. Цун коллективе дехкарийна яр. ВорхIлагIча треста чуйоагIача ГМУС-а монтажни балхаш дара эпа кийлге кийчье. Из лоарIхIаме гIулаккех дина ихетадеча гIишлонхочуна цIакхга а хьовсам хилийтанзар монтажникашца. Хьаъта гIишлонхой балха лоатам тедар вар Джабраилов.

Гора Магомедовин бригаде ше болх беча хана духьхал маменщика говзал карарехьаь йийзавац. Цо дина Iомаьй плотника, бетонщика, отделочника ихоачаеш.

ХIанз из инженера-гIишлонхочун диплом а йоалш специалист ве. ВорхIлагIча СМУ чуйоагIача ихоалагIча участке мастер ва Гора Магомедович.

В. ВОЛЖСКИЙ.

СССР-о Кубаца йIадоладь хизарах а. Духьхал яа чу-лобацаш я 2000 шерага ихачалца Куба республикинен Советски Союзан юкъера экономически изман-тес-нически цхьана гIулаккан леладелга дегIадоалаларца дуьккхача хана лаьрхIа йола программа.

Кубински коммунистий аттара лакхера форумо ъкъьхьаьгар Малайбуьлан ишарта социализма байраех ПартIатон гIайренан лакха аййь доаттаелга. Из байраех Куба коммунизма бIубенна болаш дерригача тоъкъаеш чакхъьяккхай. Кубински коммунисти III съезда решенеша мехка ъкъьхьаннаш ъкъеллеш, шоай ъкъьхьаьгар ма-хIара, «Ю-эс-эй-тудей» яхача газета цIе интервью луш.

«Седьъашкарча тIемий» планаш харц а еш дерригача дуненн тIара пах тIехь-тIехьа-Iа дуккхача тIехьа ба Советски Союзо дIакхайкалъяр седьъашкарча машара, «Чалленджер» трагически дохахрах дерриг ца гIулаккех ъкъьхьаннаш ъкъьгIа, ъкъьхьаьгар ма-хI

СПОРТ

ШАШКЕХ ЛОВЗАРИЙ ТОЛАМ

Уку-деношна маIача наха юкъе-хьалхара моттиг яхкара Нохч-ГIалгIай АССР шашечни яхьаш хилар.

Цу яхьашка котало яьккар «Уромай» ДСО шашисташа. Цар хьалхара пхи моттиг ГIайъхар. Чемпион хилар А. Магомадов (Грозненски район). Цо ийс очко яьнехар, ворхIасса котбаьлча яьнехь ничьа а яь. Духхьашха хиннад из результаташа готбаьлча чемпион. В. Хейтаевеи (Гудермески район) Х. Насуевеи (Гудермески район) цIьтатарра 8, 5 очкош яьхар. Бакъда. Бергера системах лаьрхIача В. Хайтаева коэффициент дикагIа хилларах шоллагIа моттиг цуьна хьожайир. Ножай-Юртовски районерча М. Алабаева — 8 очко, яьгIлагIа моттиг яьнехар. Цу яхьашка цхелагIа моттиг лаьцар ловзара ветерана, пропагандиста М. ИбрIева.

Чемпионата дика белгало я цига кьонча перспективни спортсменаша дакъалоцаш хилар. Царех вар Урус-Мартановски районера И. Хатуев. Дика ловзаш ГIайолайр по чемпионат. лидерашца А. Магомадоцел И. Алабаевцел ничьяш а еш М. ИбрIевас кот а воалаш. Баьлда. оьпат ца хиларах ДIахо ийтта ловза ниIз кхачанзар. Яхьаш чакхъяьнна. Цига вогIалъяьнна март бетта Сатратове хургIоллча РСФСР зональни турнире дакъа лаца бокъо яьккхай.

ДIаяхача чемпионата хьокхаминг анализ еш белгалдаккха доагIа «Уромай» яхача общеставе шашисташ санна кхыча спортивни обществашца викалаш цига дакъа лоацаш ца хилар.

Грозненера спорткомитета лаьца поанш кхетаргIоалаш яц. Халахет цу ух тIехьхьара шерашка тIехьа цхьа шашочни первенство чаьх ца яхкнар. Ийтта цхьаьнна районни спорткомитеташа а тесса дитад из гIулакх. Хьогуш дар из сурт хилча юртера а городера а талант йоаьа шишташ мишта кхебе бе за вай.

Хlанз мо мара из гIулакх кхы терко ца еш дуте шашкех ловзарий говзал а цар боарам а лаккхургбан.

В. ШАМОВ,
СССР спорта мастер.

«Цан этюд».

Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Техническа эстетика Ерригсоюзни Iилма - техкама института Азербайджански филиала дизайнерша оттаьнча кепара хIаманаш араяьц. мистка дунккача городашкарча предприятеша. ЦIьаьбакъда, продукце дикал оьлангара денз тоове низ кхачаш це хилар хьалха кхиина эгIара къонгара йола института подразделени я из.

Лелаеш атта, тешаме я башкинси дизайнерий проектагIа хьаьл цIаргIа лелаю электрон газонаргара, кондиционераш, йоазуьа ду машинкаш, электробритваш, вентилятораш, материальни ресурсаш кIезнагIга чулоац цар.

Техническа эстетика Ерригсоюзни НИИ Азербайджански филиала дизайнера кIиттьяьлй цIьаьне мугIа бIоахад 215 миллиметра шоллагIчуьг 305 миллиметри долаш йолча «Иница ъ яхача йоазуьв деча машинни шин модель. ЦIа1 дуккха араделадо ца ДIаенна, шоллагIъар (сурта тIа) арахеца кIиттьеш я.

Художникнаша - конструктораша Лувин Александрен Ширинов Ровшанен (аьтторхьа) моделаца бе безаш болх чакхбаьккхад.

ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕПРОГРАММА

11 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

17.55 — «Долаш хиларца тахкар». Нравственни ихетам базара проблемаш.
18.30 — «Мерза бьаьгI». МультгIилакхийчарна фильм.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — ТIехьхьара денош почта.
19.30 — КПСС XXVII съезда наIаьргIакхаь. Белорусски ССР телевиденне программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Хьаьмархой дехарца. «Лаьттара безам». Художественни фильм.
23.10 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «ГуIранара гимнастика».
8.15 — «Ваьха чакхъялар — ихайн чакхъялар дац...» Документальни фильм.
8.35 — 9.35 — Природоведение. 2-гIа класс.
8.55 — «Тамашийна кIоргIаний дунен». Iнжанан-популярни фильм.
9.05 — 12.40 — Французски чоттагIа. Iомабу 2-гIа шу.
9.35 — Машиннашъеча предприятин дозалла отходашта утилизаци елга.
10.05 — СПТУ дешархоьхуьр. «Эстетически ихетамбалар».
10.35 — 11.40 — Физика. 7-гIа класс.
11.05 — «Шахматни школа». К. Ю. Клаустовскийн «Мещерски оагIув». 4-гIа класс.
13.15 — Партех дуьцIарш. «Из са лег чу дар...» СССР культурни регионаш.
14.00 — «Хьаьгара дIаволлера». Телевизионни художественни фильма премьера. 1-гIа сери.
15.05 — «Кердадараш».
17.35 — «Цхьан районан массазара денош». Малъхе кхечча сибдагIарчара династех. Фильм.
18.25 — «Нохчийн».
18.45 — Кинонурсал.
18.55 — «Дунен хаддиташта обозрени». (гIалгIай меттанал).
19.10 — «Да, кIанл со — спортивни дозал».
19.40 — «Сата. Шайхи Арса муьнаьева ихколлама вечер (нохчий меттала).
20.30 — «Бийса дахнъала хилла шуьм, бераш!».
20.50 — «Хьаьгара дIаволлера». Телевизионни художественни фильма премьера. 1-гIа серин.
21.05 — «Кердадараш».
17.35 — «Цхьан районан массазара денош». Малъхе кхечча сибдагIарчара династех. Фильм.
18.25 — «Нохчийн».
18.45 — Кинонурсал.
18.55 — «Дунен хаддиташта обозрени». (гIалгIай меттанал).
19.10 — «Да, кIанл со — спортивни дозал».
19.40 — «Сата. Шайхи Арса муьнаьева ихколлама вечер (нохчий меттала).
20.30 — «Бийса дахнъала хилла шуьм, бераш!».
20.50 — «Хьаьгара дIаволлера». Телевизионни художественни фильма премьера. 1-гIа серин.
21.05 — «Кердадараш».

12 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Жоха Йнгст хилла, зуламачаьлI».
9.10 — «Путешественний клуб».
10.10 — «Лаьттара безам». Художественни фильм.
11.40 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Советски сага». Телевизионни документальни фильмаш: «Орбакъал». «Боев нинъ». «Крымски сезон».
15.35 — «Дуьненан чемпионаташ (бомба) В. Жизалескен (гитара).
16.00 — Тха корреспондентан гIуллакхаш.
16.30 — «Кердадараш».
16.35 — «Экологически дневник».
16.55 — КПСС XXVII съезда делегатаха «Модернизацин трешта управляющи Н. И. Травникова йола очерк».
17.10 — М. ГIайбн. № 49 йола симфони фа минор.
17.30 — «Кыргызстан» хьаьрн». Киргизски ССР Iилмай академи.
18.00 — Концертни зала чу — дешархой.
10.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Бонкхийчарна мультгIилакхийчарна фильмаш.
19.15 — «Дунен кагнрхойн». передачана хIара беттара программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Хьаьмархой дехарца «Нохч». Художественни фильм. 1-гIа серн.
23.15 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — ГуIранара гимнастика.
8.15 — «Интенсификаци-90». Iкилман-популярни фильм.
8.35 — 9.35 — Географ. 7-гIа класс.
9.05 — 12.35 — Немций мотт. Iомабу 1-гIа шу.
10.05 — СПТУ дешархоьхуьр. Астрономин, Планеташ.
10.35 — 11.30 — Истори. 9-гIа класс. «В. И. Ленин — Октябрь бабычча».
11.05 — «Цхьаьна — чоалхане бакъдараш». Дахьта-ноахьотаьна муьнаьева телевизионни журнал.
12.05 — Л. Н. Толстой. «ТIоми машаран». 9-гIа класс.
13.05 — СПТУ дешархоьхуьр. Эстетически ихетамбалар.
13.35 — Природоведени. 4-гIа класс.

13 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Мультгильмаш.
9.10 — «Гушдар — теша хьаладар».
9.35 — «Ихьа». Художественни фильм. 1-гIа серн.
11.45 — «Кердадараш».
12.00 — «Кердадараш».
14.50 — Вай мехка телевизионни документальни фильмаш: «АргIера Iамаш».
15.20 — «Цхьа тIа хьалха».
15.30 — «Шахматни школа».
16.00 — «Кердадараш».
16.05 — Хьа ленинан библиотеке, В. И. Ленин — «Великий гIоминг».
16.45 — «Халкъа ашарш».
17.30 — «Iилмий вахарш». Узбекски ССР Iилмай академи.
17.30 — «...Йихайтта шу дахьнан ялхаш».
18.15 — «Деша тIехьа тIа йоаьа».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Социалистически яхьь чотбаьнначарашта. Концерт (гIалгIай меттанал).
20.00 — «Бийса дахнъала хилла шуьм, бераш». «Ешнача паччахьа йолах фаьлгI». 1-гIа дакъа. Мультфильм.
20.15 — «Нохчалла». Премьера. Ялнаучуя тIехьажорш (нохчий меттала).
17.55 — «Экрана тIа — вай замансхоь».
18.25 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.45 — «Зlок-моза». Телевизионни журнал.
19.00 — Цlе байракх йолаеча коллективашца. Назранован обединенин «Сельхозхимстрой» (гIалгIай меттанал).
19.30 — Социалистически яхьь чотбаьнначарашта. Концерт (гIалгIай меттанал).
20.00 — «Бийса дахнъала хилла шуьм, бераш». «Ешнача паччахьа йолах фаьлгI». 1-гIа дакъа. Мультфильм.
20.15 — «Нохчалла». Iилманпопулярни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Симфонически музыкальна хIаьрга ритмаш.
22.25 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — ГуIранара гимнастика.
8.15 — «Город дошочу эргIен хьаьл». Телевизионни фильм.
8.35 — 9.35 — А. М. Горький. «Кераск нилин», «Буревестникан нилин». 7-гIа класс.
9.05 — 13.05 — Испански яз. 10.05 — «Паттар». Документальни фильм.
10.35 — 11.40 — Зоологи. 7-гIа класс.
11.05 — «Ишшта аттен». Цера ра кхерамзлен правилаш. Iимаринтерьерни фильм.
11.10 — «Нашна школа».
12.05 — Физика. 6-гIа класс.
12.35 — А. ГIайдар. «Школа». 5-гIа класс.
13.35 — «Хьогонкина сесага сибат». Художественни фильм суьйтIахь.
15.00 — «Кердадараш».
15.05 — «Дошка Мезайбо». Вай балха — денош цIеношкар. Фильм-портрет.
15.40 — «Заманхо» (гIалгIай меттанал).
16.40 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
16.55 — Цlе байракх лаьлеча коллективашца. Социалистически соьвзох (нохчий меттала).
17.10 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.25 — Цlе байракх лаьлеча коллективашца. Сьезда делегаташа хержай, Гудермесски «Медицинприбор» заводе тоьхьий бригадирах Г. Ф. Кириченкос интервью.
19.05 — «Дерриге хIора нердараллера». Художественни фильм.
20.50 — «Политически гимнастика».
21.00 — «Дербент». Телевизионни документальни фильм.
21.40 — «Литературни алманах».
22.45 — «Кердадараш».

14 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Концертни зала чу дешархой».
9.25 — «Пишлошъяри архитектурен». Кхиорурнал.
9.55 — «Дlалоч». «Сибагерча рандар».
10.45 — «Ихьа». Художественни фильм. 2-гIа серн.
12.35 — «Кердадараш».
14.50 — «Дезтъхьалга шерашкара. комплексни тесташ. Телевизионни документальни фильмаш
15.30 — «Вай дахарехь». «Шоь».
15.40 — «Эрсий къамаьл».
16.10 — «Кердадараш».
16.15 — «Эрмитаж». Италийски возрождени искусство. 4-гIа передача.

РАДИО

11 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Кердан хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программаш.
8.36 — 9.00 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт.
9.30 — Халкъа тIехьоьнаьмо болх бу», (нохчий меттала).
9.40 — «Хьона заманхо» (гIалгIай меттанал).
10.00 — Передачай программаш.
16.01 — «Съездагара съездна». Веденски КПСС райкома хьалхарча секретара С. Саймойлавай къамаьл.
16.16 — 17.00 — «Съезда хьалхарча гIуллакхаш хьалхалатараш». Концерт.
18.00 — Кердан хоамаш.
18.30 — 18.40 — «Къхьегама сийна хьалхалаттараш». Дошка 3. Темирсултанова.

УКВ

17.00 — Передача «Санъярдамечча волна гIалгIай».
17.20 — Нохч-гIалгIай ашарий концерт.

12 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Кердан хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программаш.
11.15 — Капитализм шен йолчача бессаI «Балний новейер».
Къамаьл (нохчий меттала).
11.30 — 12.00 — «Интенсификаци — оьлангара дош». Тха высшеллейлий лергагIа.
13.15 — «Цхьан дезале» (нохчий меттала).
14.00 — «Ден темаехь».
16.00 — Передачай программаш. Хаоттам.
16.01 — Дунен хьалхьашта комсомола обзорни (гIалгIай меттала.
16.15 — «Сезлаг».
16.40 — 17.00 — «Балха тIехьо».
17.00 — «Кердан хоамаш».
18.30 — 18.40 — «Цlе байракх лаьлеча коллективашца. Урус-Мартановски районна «Солнечный» яхача совхозера передача (гIалгIай меттанал).

УКВ

17.00 — Юрсалаье эстрадни ашарашца.
17.45 — Лирически нилеш.

13 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Кердан хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программаш.
8.35 — Реклама.
8.40 — 9.00 — «Театра дIадена дакъа». М. Г. Хадзиева творчески сибат (гIалгIай меттала).
9.15 — 10.00 — Тха музыкальни галерея.
11.15 — Къамаьл ду районни радноС. Сунженски районера передача (гIалгIай меттанал).
8.36 — 9.00 — Илли оал Яьи Йолас.
11.30 — «КПСС XXVII съезда делегатаех долча дувцараш.
«СССР 50 шу» дизара цIеларгIа ча Грозненски химзавода лаьцна Г. Г. Тамбиевс. Магомадова (нохчий меттала).
11.45 — 12.00 — «Дош гIулакхана чоагIагIе».
15.15 — 15.45 — «Кагирхой захар». (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программаш. Хаоттам.
17.16 — «ДоттагIай оазза». Мультгильм.
18.00 — «Кердан хоамаш».
18.30 — «Юртера захар». (гIалгIай меттала).
18.45 — 19.00 — «Могашле». Радионурнал. (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Микрофона хьалхарчарна театра». М. Мусаев. «Цхьан юрта». Спектакль.

14 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Кердан хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программаш.
8.36 — 9.00 — «Хlанз а тIехьа». Илли концерт.
11.15 — «Врачашн подряда дIанен». Къамаьл (гIалгIай меттанал).
11.30 — С. Димаев. Мерзий сценаш.
11.45 — 12.00 — «Хlинца пачхьалкхан шуьра?». Рейд (нохчий меттала).
15.15 — 15.30 — «Дега хьаьл» (гIалгIай меттанал).
17.15 — Передачай программаш. Хаоттам.
17.16 — КПСС XXVII съезда делегатех дувцараш. Гудермесски медицинтехнически заводера токарь-пенсионерка (гIалгIай меттала).
17.31 — «Цlе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — «Кердан хоамаш».
18.20 — «Цlе байракх лаьлеча коллективашца». Гослесозавод «Шелковский».
18.40 — 19.00 — «Вахара кьисал — советски» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Румынски ашарий концерт.
17.28 — У. Думаева кхоачашлъа ашарш.

Хlотийла

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, ГуIрайна дохх а доаддаш, малхбоазе чоагIа муьт а тIекIаьдан хIеп фегара температура республике 2—7, Грозне 4—6 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Кхоана моркаш а йолаш, цхьаьнакхетта моттигашца лаьтIо лоа а дечIаш, цIьаьбакъда моттигашца явакъашка ца билла а йолаш, гайтайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чоагIа муьт а тIекIаьдан хIеп. Беара температура бийсина 9—14, дийнахьа 3—8 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковскоь, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехьтохзама секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта бохзама — 2-47-84; культура — 2-64-75; инсьмаш — 2-85-64, корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

Сф09077. «Грозненский рабочий» издательства типографйа, Маяковскоь, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 545.

Педагогически училища—60 шу

Грознера педагогически училище хьайийлина кхоаттхьа шу дизад. Цу юбилейна хетеьв яр филармоне залера чакхъяьнна торжественни собранин. Цига а кхамаьлга дахьна училенаш директора А. Н. Замрахова белгалдаккхар республике кьианагIйола дешаре заведенен мтIа завар гаргта саго йистеньхьенга. Уьхаза дешаш хиннаб Советски Союза Турпалаш Баймурзаевс Магомед - Мирзаев Хаваж.

Советски Союза дукхаьна моттигашка къхьаьгаш ба училенаш выпускникаш.

Педагогически училище йистеньхькай цIи хоза йолча Нохч-ГIалгIай халкъа поэтеса К. С. Ахматовас. Дог тIаьра доагIа дешаш еьлар цо училища тахьнарча денах.

ЦхьаьтталлагIча пятилетке а 1985 шера а даьза толлвай бахьан долаш, СССР просвещенен Министерствон ВЦПСГ-ьн керара-кара тела Цlе байракх лъаьлеча училищана. Из дIаьлар НГIАССР Министрий Советан председателера заместителе Т. У. Махмудхаджиевас.

Собранин чакхйоалаш училища художественни самодеятельносто концерт хилар.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.